

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

Освітньо-наукова програма «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Назва дисципліни	Книгознавчі дослідження, книжкова культура
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-наукова програма «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	Українська
Кількість ЄКТС кредитів	3 кредити
Структура дисципліни (розподіл за видами та годинами навчання)	Лекції – 24 год. Модульний контроль – 6 год. Самостійна робота – 60 год.
Форма підсумкового контролю	Залік
Графік (терміни) вивчення дисципліни	3 курс, 5 семестр
Програмні компетентності	Вивчення навчальної дисципліни сприяє формуванню Загальних компетентностей (ЗК): ЗК1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в інформаційній, бібліотечній та архівній справі на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

	<p>ЗК3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК8. Критично сприймати та аналізувати думки та ідеї інших дослідників, шукати власні шляхи розв'язання проблеми, рецензувати наукові публікації та автореферати, здійснювати критичний аналіз власних матеріалів.</p> <p>ЗК9. Вміння генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність), співвідносити їх із практикою та реальними механізмами впровадження.</p> <p>ЗК11. Всебічна комплексність у розробці і реалізації наукових проектів та програм: здатність розробляти та реалізовувати наукові проекти і програми в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи.</p> <p>Спеціальних (фахових предметних) компетентностей (СК):</p> <p>СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, що створюють нові знання в інформаційній, бібліотечній та архівній справі та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані в профільних фахових наукових виданнях.</p> <p>СК2. Здатність застосувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень в інформаційній, бібліотечній та архівній справі.</p> <p>СК5. Здатність проектувати, моделювати і розробляти нові засоби та технології із вдосконалення процесів створення, розповсюдження, аналітико-синтетичного опрацювання, акумуляції, зберігання й організації використання документованої інформації.</p> <p>СК8. Глибокі знання і розуміння основних процесів в інформаційній, бібліотечній та архівній галузі, формування та функціонування документальної та інформаційної ресурсної бази суспільства, комунікаційних процесів в Україні та світі.</p> <p>СК9. Здатність аналізувати явища та процеси суспільного життя, з погляду фундаментальних загальнонаукових принципів і знань, визначати особливості інформаційних механізмів їх розвитку, узгоджувати цей аналіз із актуальними завданнями сучасної бібліотечної, архівної та документної сфери суспільства, інформаційного забезпечення цих процесів, використовувати для цього як теоретичні, так і експериментальні методи в галузі інформаційних, соціокомунікаційних наук, книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства, документознавства та архівознавства.</p> <p>СК10. Здатність розв'язувати широке коло проблем та завдань, шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПРН1. Створювати передові концептуальні та методологічні знання, планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, реалізовувати інновації з інформаційної, бібліотечної та архівної справи і на межі галузей знань, а також формувати дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні сучасних світових досягнень з відповідного напрямку.</p> <p>ПРН3. Вільно презентувати й обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми інформаційної,</p>

бібліотечної та архівної справи державною й іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у фахових наукових виданнях.

ПРН4. Розробляти та досліджувати моделі інформаційних та документних систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів в інформаційній, бібліотечній та архівній справі.

ПРН5. Планувати і виконувати емпіричні та теоретичні дослідження з інформаційної, бібліотечної та архівної справи й дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та методик.

ПРН6. Розробляти і реалізовувати проекти із вдосконалення процесів створення, розповсюдження, аналітико-синтетичного опрацювання, акумуляції, зберігання та організації використання документованої інформації.

ПРН7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, опрацювання та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, технології роботи з відкритими даними, базами даних та інформаційних систем.

ПРН8. Розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, що дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику щодо розв'язання значущих проблем в інформаційній, бібліотечній та архівній справі з дотриманням норм академічної та професійної етики і врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.

ПРН11. *Знання загальнонаукових* принципів, методології та методів, вміння застосовувати сучасні філософські знання у процесі виконання власного наукового дослідження. *Знання* стандартів якості, критеріїв оцінки якості, форм і методів оцінки результатів освітньої та наукової діяльності.

ПРН13. *Розуміння теорії і* методології бібліотечної, інформаційної та архівної справи, *вміння та навички* використовувати методи наукових досліджень у науковій діяльності.

ПРН14. *Вміння та навички* відслідковувати сучасні досягнення у бібліотечній та архівній науці й практиці, працювати з різними джерелами, розшукувати, опрацьовувати, аналізувати та систематизувати отриману інформацію (архівні джерела, наукові статті, науково-аналітичні матеріали, бази даних тощо).

ПРН18. *Вміння та навички* генерувати власні ідеї та приймати обґрунтовані рішення.

ПРН19. *Знання, вміння та навички* розробляти та реалізовувати наукові проекти і програми в інформаційній, бібліотечній та архівній галузях.

ПРН21. *Вміння та навички* організовувати творчу діяльність, роботу над науковими статтями, доповідями та тезами. *Вміння та навички* виконувати належні, оригінальні й придатні для опублікування дослідження в інформаційній та бібліотечній діяльності та суміжних науках. *Вміння та навички* організовувати самоперевірку відповідності матеріалів дисертаційного дослідження встановленим вимогам.

	<p>ПРН22. Знання та розуміння генезису розвитку наукової думки. Вміння та навички використовувати статистичні методи аналізу для встановлення тенденцій та динамічних інформаційних та бібліотечних процесів.</p> <p>ПРН24. Вміння та навички формулювати мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Вміння та навички формувати структуру дисертаційного дослідження та рубрикацію його змістовного наповнення, а також представляти власні результати на розгляд колег.</p>
Анотація (зміст) дисципліни	<p>Дисципліна «Книгознавчі дослідження, книжкова культура» формує знання про книгу, книжкову культуру в історичному (історія книги та книжкової культури), теоретичному (книгознавство як наука, книжкова культура та книжкове пам'яткознавство як дисципліни книгознавчого циклу) та практичному аспектах (книги та ретроспективні історико-культурні фонди у бібліотечній діяльності, специфіка роботи).</p> <p>Змістовий модуль 1. Книгознавство як наука</p> <p>1.1. Поняття про книгознавство як науку. Предмет і завдання курсу, джерела вивчення.</p> <p>1.2. Історіографія книгознавства. Німецька, польська, російська, українська школи книгознавства.</p> <p>1.3. Історія розвитку українського книгознавства. Інститут книгознавства НБУВ.</p> <p>1.4. Книга як суспільне явище.</p> <p>1.5. Книга та її елементи.</p> <p>Змістовий модуль 2. Книжкова культура</p> <p>2.1. Поняття книжкової культури, її складники.</p> <p>2.2. Історія європейської книги та книжкової культури.</p> <p>2.3. Історія книжкової культури України.</p> <p>Змістовий модуль 3. Книжкове пам'яткознавство</p> <p>3.1. Поняття про книжкове пам'яткознавство як вид книгознавства в бібліотечній справі.</p> <p>3.2. Категорії рідкісних і цінних книжок, історико-культурних фондів.</p> <p>3.3. Специфіка бібліографічного опису книжкових пам'яток. Поняття про Державний реєстр книжкових пам'яток України.</p> <p>3.4. Атрибуція та експертиза книжкових пам'яток.</p> <p>3.5. Вимоги до обліку та зберігання книжкових пам'яток.</p>
Система оцінювання	<p>Форми контролю:</p> <p>1. Оцінювання роботи під час лекцій – 24 бали (від 0 до 2 балів за кожну лекцію).</p> <p>2. Самостійна робота – 65 балів (від 0 до 5 балів за кожну самостійну).</p> <p>5. Залік – 11 балів.</p> <p>Шкала оцінювання:</p> <p>За національною диференційованою шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».</p> <p>За шкалою ECTS: A 90-100, B 82-89, C 74-81, D 64-73, E 60-63, FX 35-59, F 0-34.</p>
Якість освітнього процесу	<p>Всі учасники освітнього процесу дотримуються політики доброчесності і сприяють функціонуванню ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.</p>
Сторінка	<p>https://us04web.zoom.us/j/73668519530?pwd=9lxSMfbEuopm8rLHkaaVwM</p>

<p>курсу на платформі Zoom</p>	<p><u>gG6NzbLV.1</u></p>
<p>Література</p>	<p>Публікації науково-педагогічного працівника за темою дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ковальчук Г. І. Атрибуція та експертиза як напрями роботи в бібліотеках з ретроспективними рідкісними та цінними виданнями // Рукописна та книжкова спадщина України. – 2021. – Вип. 27. – С. 156–165. 2. Ковальчук Г. І. Дослідження історії книжкової культури України // Вісник Національної академії наук України. – 2016. – № 4. – С. 76–83. 3. Ковальчук Г. І. Дослідження співробітників бібліотеки НАН України – Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського – з історії книжкової культури // Українська енциклопедистка : матеріали Третьої міжнар. наук.конф. (м. Київ, 22–23 жовтня 2013 року). – Київ, 2014. – С. 252–260. 4. Ковальчук Г. І. Експертиза книг: уніфіковані підходи та дискусійні питання // Короленківські читання 2019. Бібліотеки, архіви, музеї: конвергентна цифрова комунікація, крос-медійність, клієнтоорієнтованість. – Харків, 2020. – С. 221–229. 5. Ковальчук Г. І. Книжковіпам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах. – Київ, 2004. – 644 с. 6. Ковальчук Г. І. Теорія та практика книжкового пам'яткознавства ХХ століття : автореф.дис. ... доктора іст. наук. 07.00.08 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство. – Київ, 2005. – 38 с. 7. Ковальчук Г. І. Український науковий інститут книгознавства (1922–1936). – Київ, 2015. – 688 с. 8. Ковальчук Г. Рукописні книги та стародруки : навчальний посібник. – Київ, 2011. – 100 с. 9. Koval'chuk H. Bibliology in modern Ukraine: the main trends, scientific schools, tendencies // Rocznikbiblioteczne. – 2020. – № 64. –Р. 59–74. <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Андрійчук М. Т. З історії становлення вітчизняної книгознавчої науки (XIX – початок ХХІ ст.) // Технологія і техніка друкарства.– 2016.– № 4. – С. 88–111; 2017. – № 1. – С. 88–103. 2. Антоник О. В. Книжкова культура як об'єкт книгознавчого дискурсу і міждисциплінарного діалогу // Бібліотечний вісник. – 2019. – № 1. С.11. 3. Антонюк Т. Д. Атрибуція замаскованих видань українського зарубіжжя // Бібліотека, наука, комунікація: актуальні тенденції у цифрову епоху: матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, НБУВ, 8–10 жовтня 2019 р.). – Київ, 2019. – Том 1. – С. 138–142. 4. Бондар Н. П. Видавнича культура українського книговидання другої половини ХVІ – першої половини ХVІІ ст. // З історії книжкової культури України: дослідження ретроспективних книжкових, образотворчих, музичних видань та історичних колекцій з фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2021. –

С. 64–96.

5. Дубровіна Л. А., Ковальчук Г. І., Мяскова Т. Є. Комплексні історико-бібліотекознавчі, історико-книгознавчі, бібліографічні та фондознавчі дослідження 1990-х років – початку ХХІ ст. // Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського у перше десятиліття незалежності України (1991–2002). – Київ, 2019. – С. 353–366.

6. Дубровіна Л. А., Ковальчук Г.І. Формування напрямів історико-книгознавчих та історико-бібліотекознавчих досліджень у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського у 1990-х – на початку 2000-х рр. // Academia. TerraHistoriae. Студії на пошану Валерія Смоля : у 2-х кн. – Київ, 2019. – С. 143–153.

7. Заєць О. В. Книжкова культура та характерні особливості бібліотек православного духовенства ХVІІ–ХХ ст. // З історії книжкової культури України: дослідження ретроспективних книжкових, образотворчих, музичних видань та історичних колекцій з фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2021. – С. 329–346.

8. Ковальчук Г. І. Інститут книгознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: : перші результати наукових досліджень // Бібліотечний вісник. – 2019. – № 5. – С. 34–42.

9. Ковальчук Г. І. Історія книжкової культури: теоретична складова поняття // Бібліотека. Наука. Комунікація: формування національного інформаційного простору : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 4–6 жовтня 2016 р.). – Київ : НБУВ, 2016. – С. 142–145.

10. Ковальчук Г. І. Книгознавство // Спеціальні історичні дисципліни : довідник : навч. посібник. – Київ, 2008. – С. 308–316.

11. Ковальчук Г. І. Книгознавчі дослідження як основа експертизи книжкових пам'яток // Наукові праці НБУВ. – 2021. – Вип. 62. – С. 396–406.

12. Ковальчук Г. І. Книгознавчі наукові школи Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: спроба ретроспективного аналізу // Бібліотечний вісник. – 2018. – № 4. – С. 42–50.

13. Ковальчук Г. І., Мяскова Т. Є. Історичні бібліотечні зібрання Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, їх комплектування та дослідження // Історичні бібліотечні зібрання та колекції у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : довідник. Вип. 1. – Київ, 2020. – С. 3–15.

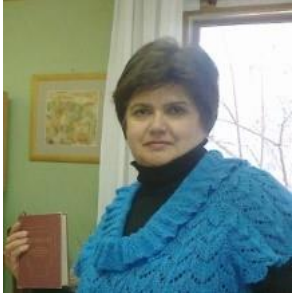
14. Словник книгознавчих термінів. – Київ :Книжкова палата України, 2003. – 160 с.

15. Тимошик М. С. Історія видавничої справи. – Київ, 2003. – 496 с.

16. Фрис В. Я. Історія кириличної рукописної книги в Україні Х–ХVІІІ ст. – Львів, 2003. – 188 с.

Матеріально-технічне, лабораторне, програмне забезпечення

Ноутбук, комп'ютер

дисципліни		
Інститут, відділ	<p>Інститут книгознавства (Корпус по вул. Володимирська, 62, к. 313) +38 (044) 234-73-49 http://www.nbu.gov.ua/node/1976 Email: kovalchuk@nbuv.gov.ua</p>	
Викладач		<p>Ковальчук Галина Іванівна - доктор історичних наук, професор, директор Інститут книгознавства http://irbis-nbu.gov.ua/everlib/person/946682 Email: kovalchuk@nbuv.gov.ua</p>